

Warszawa, dnia 18 grudnia 2017 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki oraz ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej

(druk nr 694)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem uchwalonej przez Sejm w dniu 14 grudnia 2017 r. ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki oraz ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej jest doprowadzenie do wykonania obowiązków nałożonych na adresatów ustawy poprzez wprowadzenie do ustawy przepisów, na podstawie których zarządzenie zastępcze w którym wojewoda nadaje nazwę zgodną z wymaganiami ustawy ma podlegać wykonaniu począwszy od dnia wejścia w życie (art. 1 pkt 1 i 2). W przypadku niewykonania tego zarządzenia w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie, wojewoda zapewni jego wykonanie na koszt jednostki samorządu terytorialnego albo związku. Możliwa będzie zmiana nazwy nadanej w trybie zarządzenia zastępczego pod warunkiem uzyskania przez jednostkę samorządu terytorialnego lub związek zgody Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz właściwego wojewody (art. 1 pkt 3, art. 6b). Skarga na zarządzenie zastępcze będzie przysługiwała tylko w przypadku gdy brak możliwości wykonania obowiązku określonego ustawą wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki samorządu terytorialnego albo związku.

Ustawa dokonuje również zmiany przepisu przejściowego w ostatniej nowelizacji ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. Celem zmiany jest skrócenie do 31 marca 2018 r. terminu na usunięcie przez właściciela albo użytkownika wieczystego nieruchomości pomnika upamiętniającego osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujący taki ustrój w inny sposób (art. 2).

Ustawa ma wejść w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę w dniu 14 grudnia 2017 r. Projekt ustawy stanowił przedłożenie poselskie (druk sejmowy nr 2115). Prace nad ustawą prowadziły Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych oraz Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, które przedstawiły sprawozdanie w druku sejmowym nr 2128. Komisja dokonała zmian merytorycznych poprzez dodanie w ustawie przepisów określających, że zarządzenia zastępcze będzie podlegać wykonaniu począwszy od dnia wejścia w życie oraz, że skarga do sadu administracyjnego na te zarządzenia zastępcze będzie przysługiwać jedynie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania obowiązku wynikającego z tego zarządzenia wyniknie z przyczyn niezależnych od jednostki samorządu terytorialnego albo związku jednostek samorządu terytorialnego i związków metropolitalnych.

W drugim czytaniu zgłoszono dwie poprawki, które miały na celu wydłużenie do 30 czerwca 2018 r. terminu na zastosowanie się przez adresatów ustawy do wymagań w niej określonych oraz wstrzymanie wykonania zarządzeń zastępczych wydanych do dnia wejścia w życie ustawy.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

III. Uwagi szczegółowe

1) Dodawane w art. 1 w pkt 3 przepisy w części dotyczącej art. 3 nie mają charakteru dostosowującego. Przepisy te mają charakter materialny i powinny znaleźć się w rozdziale 1 ustawy.

Propozycja poprawki:

w art. 1:

a) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) po art. 4 dodaje się art. 4a–4c w brzmieniu:

„Art. 4a. 1. W przypadku niewykonania przez jednostkę samorządu terytorialnego albo związek wskazany w art. 4, zarządzenia zastępczego, o którym mowa w art. 3 ust. 1, w terminie 30 dni od dnia jego wejścia w życie, wojewoda zapewnia jego wykonanie na koszt tej jednostki albo związku.

2. W przypadku wykonania przez wojewodę czynności, o których mowa w ust. 1, zwrot kosztów przez jednostkę samorządu terytorialnego albo związek, o którym mowa w art. 4, następuje na podstawie właściwych w danym przypadku dokumentów finansowo-księgowych, w terminie 30 dni od dnia ich przekazania przez wojewodę.

Art. 4b. W przypadku nadania nazwy w trybie zarządzenia zastępczego, o którym mowa w art. 3 ust. 1, jej zmiana przez jednostkę samorządu terytorialnego albo związek, o którym mowa w art. 4, wymaga uprzedniej zgody Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz właściwego miejscowo wojewody.

Art. 4c. Skarga do sądu administracyjnego na zarządzenie zastępcze, o którym mowa w art. 3 ust. 1, przysługuje jednostce samorządu terytorialnego albo związkowi, o którym mowa w art. 4, jedynie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 3 ust. 1, wynikał z przyczyn niezależnych od tej jednostki albo związku.”;

b) w pkt 2 po wyrazach „w art. 6” dodaje się dwukropek, pozostałą treść oznacza się jako lit. b i dodaje się lit. a w brzmieniu:

„a) w ust. 4 wyrazy „art. 3 ust. 4 oraz art. 5” zastępuje się wyrazami „art. 3 ust. 4, art. 4a–4c oraz art. 5”;

c) skreśla się pkt 3;

2) Art. 4 ustawy wymaga zmiany redakcyjnej.

Propozycja poprawki:

art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustaw, o których mowa w art. 1 i art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.”;

3) w przypadku nieuwzględnienia uwagi nr 1, wymagana jest zmiana redakcyjna w art. 1 w pkt 3, w art. 6b.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 3, w art. 6b wyraz „Przeciwko” zastępuje się wyrazem „przeciwko”;

4) Ustawa określa zbyt krótki termin wejścia w życie. Na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.

Wyjątek od zasady, że akty normatywne powinny wchodzić w życie po upływie co najmniej 14-dniowego okresu *vacatio legis*, określony jest w art. 4 ust. 2 tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem akty normatywne powszechnie obowiązujące mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż 14 dni „w uzasadnionych przypadkach”.

Z tak sformułowanego przepisu wynikają dwie zasady:

- 1) prawodawca może wprowadzić akt normatywny powszechnie obowiązujący z *vacatio legis* krótszym niż 14 dni tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla ochrony innych konstytucyjnie chronionych wartości;
- 2) prawodawca ma obowiązek uzasadnić takie odstępstwo w uzasadnieniu danego aktu, wykazując jakie wartości przemawiają za zastosowaniem takiego rozwiązania.

Obydwie te zasady są również wyrażane w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok TK o sygn. K 27/02, OTK-A 2002, nr 7, poz. 92).

Propozycja poprawki:

w art. 5 wyrazy „7 dni” zastępuje się wyrazami „14 dni”.

Aldona Figura

Starszy legislator